

6. számú függelék

Patvarci tagóvoda

Sajátos arculata

2010.

Tartalom:

<i>1. Helyzetkép az óvodáról</i>	3
<i>2. Óvodánk sajátos arculatának jellemzői:</i>	4
<i>3. Feladataink a gyermeki szükségletek kielégítésében</i>	5
<i>4. Feladataink a tevékenységek megszervezésében</i>	8
<i>5. Feladataink a képességek-készségek fejlesztésében</i>	8
<i>6. Feladatrendszerünk elemei:</i>	10
6.1 Játék és tanulási tevékenység	10
6.2 Társas- és közösségi tevékenység	12
6.3 Értékteremtő munkatevékenység	13
6.4 Szabadidős tevékenység	15
<i>7. Komplex foglalkozások rendszere</i>	15
7.1 Társadalmi érintkezést megalapozó komplex foglalkozások	15
7.2 Társadalmi gyakorlat belső összefüggéseit tükröző komplex foglalkozások	18
<i>8. Az egyén társadalmi feladatait tudatosító, képességeit fejlesztő ismeretek, tevékenységek</i>	24
<i>9. A nevelés tervezése és időkeretei – Az óvodai élet megszervezésének elvei</i>	26
9.1. A program megvalósításához szükséges személyi feltételek:	27
9.2 Tárgyi feltételek a program megvalósításához:	27

1. Helyzetkép az óvodáról

Balassagyarmat közvetlen szomszédságában terül el kis községünk Patvarc, mely jelenleg, kb. 752 lakost számlál. A festői környezetben, dombokkal, erdős részekkel, kis patakkal és füves lejtőkkel körülvéve, kis gyermekeinknek minden évszakban, kedves és gazdag tapasztalatgyűjtő kirándulásokat, sétákat biztosít.

Ezzel is segítjük gyermekeink lakóhelyéhez fűződő, pozitív érzelmeinek kialakulását. Településünk történetének érdekes momentumja, hogy az 1900-as népszámláláskor még 323 szlovák nemzetiségű és 213 magyar nemzetiségű lakos lett regisztrálva. A későbbiekben azonban a szlovák nemzetiségűeket nem jelölik sehol, pedig közismerten „tótok”- szlovákok lakta településként ismert Patvarc. Ez a jelenleg is élő két felekezet evangélikus és katolikus működésével is bizonyítható. Az itt élő idős emberek még mindannyian beszélnek a szlovák nyelvet, a fiatalabbak legutóbb a 60-70-es években részesülhettek szlovák nyelvű oktatásban, a Patvarc-i iskolában.

Talán ezek a múltbéli szlovák gyökerek és a ma is élő szlovák és magyar hagyományörzés, melyet falunkban a „Platánsor Asszonykórus” ápol, ébresztették rá az itt élőket arra, hogy szükséges településünkön a szlovák nyelv megőrzése a szlovák „tót” néphagyományok továbbvitele. Településünkön, sajnos intézményünkön kívül, más intézmény nem működik.

A szülők kérésének megfelelően mi vállaltuk fel a fenntartónkkal egyetértésben a kisebbségi nevelést, két nyelven folyó óvodai nevelés keretében, ami azt jelenti, hogy óvoda szinten megismerkedhetnek a gyermekek a szlovák nyelv szépségével, dallamosságával, dalaival, versikéivel, gyermek mondókáival.

A város 4 km távolságra van, az iskoláskorú gyermekek a város iskoláiban kerülnek beiskolázásra.

Vegyes korösszetételű csoporttal működünk, mely a 2,5 -7 éves gyermekek gondozását, nevelését foglalja magába. A településen élő 2,5 -7 éves gyermekeket fogadni tudja az óvoda.

A mai óvoda elődjét az 1900-as évek elején hozták létre. Báró Buttler család uradalmi épületében biztosították az óvoda működését, akkor még főzési lehetőség nélkül. Igen egyszerű, napszámos emberek gyermekeit őrizték itt, hogy a szülők nyugodtan dolgozhassanak.

Az 1960-as évek végén került az óvoda a Gyarmati u.32 szám alatt álló volt evangélikus iskola épületébe, mely az evangélikus egyház tulajdonát képezi, itt működött óvodánk 2009 augusztusáig. Az épület használata 2009-ben teljes mértékben visszakerült az evangélikus egyházhhoz.

2009 augusztusában intézményünk átköltözhetett egy új, korszerű óvodaépületbe, ahol minden igényt kielégítő feltételek mellett működhetünk.

Nevelési alapelveink kialakításánál meghatározó körülmény, hogy a gyermekeink milyen társadalmi környezetből kerülnek hozzánk.

A szülők 80 %- a szak- illetve betanított munkás. Községünkre is jellemző a nagyfokú munkanélküliség, ami inkább az anyukákat hozza nehezebb helyzetbe, bár aki nagyon szeretné, az találhat magának munkahelyet. Ott, ahol az egyik szülő munkanélküli az egy főre jutó jövedelem nagyon alacsony. Gyermekeink 60%-a részesül a gyermekvédelmi támogatásban, így ellátásuk ingyenes. Kiemelt feladatunk ezért, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeink differenciált fejlesztésének megvalósítása az esélyegyenlőség biztosítása. A törvényi előírásoknak megfelelően ingyenes az intézményben a nevelési-gondozási program végrehajtásához kapcsolódó mindennapos testedzés, az intézményen kívüli a falu által rendezett kulturális, művészeti, sport vagy egyéb foglalkozás.

Az idevonatkozó törvény biztosította lehetőség kihasználásával, s az anyák jobb munkába állási lehetőségeinek biztosítása érdekében, 2010.szeptember 1-től a faluban élő 2,5 éves kort betöltött gyermekek felvételét is biztosítani tudjuk a törvényi feltételeknek megfelelően.

Az óvodai étkeztetést a balassagyarmati Központi Óvodai Konyháról biztosítjuk gyermekeink részére.

Az anyagi helyzetükre hivatkozva a családok csak ritkán szerveznek családi szabadidős, vagy kiránduló programot. A faluban nincs mozi, színházterem, viszont van teleház és könyvtár, ennek ellenére jellemző, hogy kulturális szórakozásként a TV-zés, videózás jelenik meg a családok körében. Több családnál a megélhetésért folyó küzdelemben még a gyermekekkel együtt töltött idő sem közös tevékenységgel telik el. Az ingerszegény családi környezet, élmény és kommunikációs hiány meghatározza óvodai feladatainkat.

Többféle program tanulmányozása után 1998-ban úgy döntöttünk, hogy Fábrián Katalin: „**Tevékenységeközpontú óvodai nevelési program**”-ja áll hozzánk a legközelebb. A program cél-, feladat- és tevékenységrendszeréhez igazítottuk nevelési-gondozási gyakorlatunkat, feladatainkat, s a program felülvizsgálata nyomán kiegészítettük saját elképzeléseinkkel, valamint a szlovák kisebbségi nevelés cél- és feladatrendszerével.

2. Óvodánk sajátos arculatának jellemzői:

A gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének megfelelően biztosítjuk a szlovákok nyelvének és kultúrájának megismerését, törekszünk a kulturális hagyományok átörökítésére,- melyet két-nyelven folyó nevelés keretein belül valósítunk meg.

Óvodánk nyitott, biztosítjuk, hogy a szülők gyermekük mindennapi életébe betekinthessenek.

Valljuk, hogy a gyermek egészséges lesz testileg ha:

- *életmódja egészséges, mert az őt irányító felnőttek erre külön is gondot fordítanak,*
- *ha sokat mozoghat kedvére, mert a mozgás a lételeme,*
- *ha kipróbálhatja magát, hogy mire képes, így edzetté, motorikusan fejletté válhat.*

Egészséges lesz lelkileg, ha:

- *bízik önmagában, mert mi is bízunk benne,*
- *képes a szeretetre, mert őt is szeretik,*
- *tudja, hogy segíteni jó, mert őt is segítették,*
- *vállalja cselekedeteit, mert igazságérzete így kívánja,*
- *elfogad másokat, mert őt is elfogadták,*
- *ézelmileg kötődik szülőfalujához, nemzetéhez, mert jó tartozni valahová.*

Egészséges lesz szellemileg, ha:

- *kezdeményező, tevékeny, mert módja van próbálkozni,*
- *könnyen kommunikál, önálló véleménye van, gondolatait érthetően fogalmazza meg, mert mindig türelmesen meghallgatják,*
  - *elgazodik a világ dolgaiban, mert értelmes szabályok között él.*

A szélesen értelmezett életfeladatokra orientálunk, figyelembe véve, a befogadást, mely vonatkozik a halmozottan hátrányos gyermekekre a heterogén csoportbéli eltérő életkor

diktálta, eltérő megoldásokra, mely nem pusztán az eltérő fejlődésmenetből, / vagy eltérő kultúrából/, hanem a korosztályokból adódó különbségekből tevődik össze.

Az itt élő nyelvi-kulturális közösség hagyományait és szokásait beépítjük a napi tevékenységeinkbe. A kisebbségi életmódhoz kötődő hagyományok ápolása során közös élményekkel, új ismeretekkel is gazdagodhatnak a gyermekek.

Tevékenységek központú nevelési programunk szerint: pedagógiai célunkként az együttműködési - (kooperációs= társas, közösségi és egyéni élet feltételeinek közös, összehangolt erőfeszítésén alapuló folyamatos megvalósulása) **és érintkezési-** (kommunikációs=a konszenzusra való törekvés mindazokban a kérdésekben, amelyek az együttélés és együttműködés előkészítését, lebonyolítását, ellenőrzését és értékelését szolgálják) képességek fejlesztését tűzzük ki.

Intézményünk a pedagógiailag segített, ösztönzött szocializáció minél teljesebb megvalósítására törekszik. A kisgyermeknek ahhoz, hogy az életbe boldogulni tudjon, meg kell tanulnia beszélni, közlekedni, a környezet adta keretek között tevékenykedni, az eszközöket megfelelően használni, a társakkal együttműködni

El kell lesnie a mindennapi élet adta szerepeket, magatartás mintákat, - ez komplex életfeladat, a szociális tanulás intenzív formája.

Ennek egy részét – eltérő színvonalon - a családok teljesítik, az óvoda pedig ezt kiegészítve, a szocializációs folyamat arányos fejlesztését, magasabb színvonalra emelését vállalja. Valljuk, hogy az életre való felkészítés csak valóságos tevékenységek, a tevékeny életre alapozott nevelőmunka útján valósítható meg.

- **Az óvoda feladata, hogy tudatosan alakítsa, építse, kombinálja, azokat a hatásokat, amelyekben az együttműködés- és társas érintkezés elemei kölcsönös kapcsolatot alkotnak, különös tekintettel az együtt élő két nemzetiség hagyományaira, szokásaira, az eltérő korú- és fejlettségű, ill. halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek igényeire.**

3. Feladataink a gyermeki szükségletek kielégítésében

- **Gondozás- egészséges életmód biztosítása**

A gondozás és nevelés elválaszthatatlan egységet alkotnak. A nevelés tágabb, a gondozás szűkebb fogalom: de a gondozás minden helyzetében nevelés is folyik.

Feladataink: - A gyermekek gondozottságának és alapvető testi szükségleteinek kielégítése.

- A rossz szociális körülmények közül érkező gyermekek esetében az óvodai szokások bevezetését fokozatosan, utánzásos helyzetekben végezzük.
- A helyes testápolás, egészségmegőrzés és a kultúrált étkezési szokások kialakítása
- A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése, minél több séta és szabad mozgás biztosításával

Az egészséges életmód feladatainak ellátása során is törekszünk- a gyermekek nyelvi állapotának megfelelően- a kisebbség nyelvén kommunikálni.

Használatos kifejezéseink szlovák nyelven is: umyvaj ruky!Bude desiata!-Budeme sa obedovat!

Umyjeme zuby! Pocesajte sa! Pozor na saty

A fejlődés várható eredményei az egészséges életmód alakítása terén - óvodáskor végére:

- A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek teljesen önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülködnek.
- A tisztálkodási eszközökre vigyáznak, és helyére teszik azokat. Zsebkendőjüket önállóan használják. Önállóan eldöntik, hogy mennyi ételt fogyasztanak, önállóan töltenek folyadékot a kancsóból.
- Esztétikusan terítenek, higiénikusan étkeznek. Készségszinten használják a kanalat, villát, kést.
- Önállóan öltöznek, ruhájukat ki-be gombolják, cipőjüket befűzik, bekötik.
- A ruhájukat összehajtva a helyére teszik.
- Környezetükben igyekeznek rendet tartani, ügyelnek saját küllemükre, melyben megjelenik a szépre, ízlésesre törekvés.
- Az egészségügyi feladatok ellátásánál is figyelembe vesszük a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek egyéni haladási tempóját, segítjük őket felzárkózásukban.
- ***Az egészségügyi feladatok elvégzése közben is használják a szlovák nyelvű kifejezéseket:***
/ tízórai-desiata, ebéd-obed, jó étvágyat!- dobru chut! Köszönöm-dakujem!/

Sikerkritériumok:

A szokások betartását szimbólumokkal erősítjük meg, így kontrollálni tudják tetteiket.

- *Az öltöző, a csoportszoba, a tisztálkodási eszközök rendjére a gyermekek 5 éves kortól naposi ill. felelősi rendszerben vigyáznak.*
- *A gyermekeknek mindennap kb. 10,00 órától biztosítjuk a szabad mozgás lehetőségét. Naponta szervezzünk futó-kocogó programot, télen csúszkálást az időjárás függvényében.*
- *A pihenéshez friss levegőt, gondoskodást, a szendergő állapot megteremtését halk altatódalok dúdolásával, mesével biztosítjuk.*

• Érzelmi nevelés és szocializáció biztosítása

A közös nevelési programunkban megfogalmazottak mellett:

Fontos a környezettudatos cselekvési szükségletek, szokások megerősítése, az értékek belsővé válásának elősegítése érzelmi, motivációs hatásokkal, komplex tevékenységi rendszerrel.

Óvodánk speciális feladatai:

- *A szlovák nyelv iránti érdeklődés felkeltése, a más nemzetiségűek tiszteletére, elfogadására nevelés. Különös tekintettel ápoljuk a kisebbségi életmódhoz kötődő hagyományokat, és szokásokat olyan formában, amely megfelel a 2,5-7 évesek életmódjának.*
- Érzelmileg minél többször éljük át a közös tevékenységekből eredő sikereket
- Segítsük a gyermekekben a felelősségérzet, feladattudat kialakulását.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- Ragaszkodnak óvodájukhoz, felnőttekhez, kisebb gyermekekhez. Ezt érzelmekben, szavakban, tettekben hozzák nyilvánosságra.
- A gyermekeknek igényévé válik a viselkedés és helyes cselekvés szokásainak betartása.
- Felnőtt kérésére, de anélkül is, segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival.
- Konfliktusos helyzetben egymással kultúráltnan egyezkednek, igyekeznek legyőzni a felmerülő akadályokat.
- *Érzelmileg kötődnek kisebbségi környezetükhöz, szeretik a multikulturális környezetük értékeit, természetes számukra a kétnyelvűség és az etnikai különbözőség.*

Sikerkritériumok:

- *Az óvoda közösen kidolgozott szociális és erkölcsi szabályok szerint neveli a gyermekeket.*
- ***Szokásaink a viselkedéskultúra – jellemformálás terén:***

1. Udvariasság, figyelmesség:

- *Tudják, hogy az érkezőt köszönteni a távozótól, elköszönni illik.*
- *Érkezéskor –távozáskor illik köszönni!/Kétnyelven/*
- *Illő szavakkal kérjenek el bármit és, ha megkapták illik azt megköszönni! (türelem, tisztelet-kétnyelvűség)*
- *Illik egymást végighallgatni, legyen szokás a megértő odafigyelés.*
- *Nyugodt, elmélyült játékot nem illik megzavarni.(tolerancia)*
- *Szokás legyen a segítségadás, kérés nélkül is! (mások iránti tisztelet,!)*
- *Illik az előzékenység a lányokkal, felnőttekkel szemben. (Fegyelmezettség, tűrőképesség)*
- *Szobában, sétakor, járművön utazva, illik a halk beszéd!*

2. Türelmesség:

- *Illik türelmesen kivárni, amíg a kívánt, elkért játékot a másik gyerek odaadja. Szokás a kiszámoló vagy a türelmes várakozás a játzó gyermek mellett.*
- *Tanuljanak meg türelmesen várni a sorukra, pl. szabályjátéknál, ollóhasználatnál stb. vagy a véleménynyilvánításban.*
- *A nagyobbak már tudjanak veszíteni is, nem mindig a győztes helyére kerülnek.*

3. Fegyelmezettség:

A fegyelmezett viselkedés eredményezheti a személyiség kiteljesedését. Ne tiltással, hanem lehetőségek biztosításával, inkább értő, együttérző-, belátáson alapuló, nyugodt magyarázattal formáljuk gyermekeink jellemét, viselkedését.

- **Anyanyelvi,- és értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása**

Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés, a kommunikáció különböző formáinak fejlesztése, a napi tevékenységek teljes egészében megvalósítandó feladatként jelentkeznek- az ehhez kapcsolódó feladataink részletesen szerepelnek a nevelési programunk ehhez kapcsolódó fejezetében.

4. Feladataink a tevékenységek megszervezésében

A gyermek tevékenykedő lény. A tevékenységek előkészítése közös feladat, mely nagy tapintatot, összehangolt munkát igényel az óvodapedagógusok és a dajka részéről.

- A tevékenység szervezésekor figyelembe vesszük a 2,5-7 éves korú gyermekek tevékenységformáinak jellemzőit. A megismerési vágy, a kíváncsiság életkori sajátosság.
- Tevékenységeink nem különülnek el egymástól, a gyermek számára a játék munka- és a munka játék. Ezért:
- Biztosítanunk kell a megfelelő feltételeket a változatos tevékenységekhez.(idő, hely, eszközök, ötletek)
- Tevékenység szervezésnél támaszkodunk a gyermekek tapasztalataira, élményeire, érdeklődésére, a spontán szerzett tapasztalatok rendszerezése, bővítése mellett az ismeretek különböző élethelyzetekben való gyakorlását valósítjuk meg az óvodapedagógus által irányított tanulási formák segítségével.
- élmények biztosításával segítjük a komplex tevékenységformák kialakulását.

A tevékenységszervezés és a képesség-készségfejlesztés kölcsönös kapcsolatban áll egymással, - a nevelés tehát tevékenységszervezés is-, képesség-készségfejlesztés is-, és orientáló tevékenység is. A tapasztalás és az azzal összefüggésben lévő cselekvés a szocializáció és az értékrend kialakulásának, valamint a tanulásnak jellemző módja.

5. Feladataink a képességek-készségek fejlesztésében

1. Folyamatosan biztosítjuk a gyermekek számára a képességek kibontakoztatásához szükséges tevékenységeket, érdeklődésük és egyéni fejlettségi szintjük figyelembevételével.
2. Nyitottak vagyunk a korszerű óvodai módszerek alkalmazásánál.- Az óvodai ismeretszerzést mindig cselekvésre, konkrét tapasztalatszerzésre építjük.
3. Folyamatos megfigyeléssel ismerjük meg az egyes gyermek képességeit, készségeit és ezt igyekszünk az adott szintről egyénenként továbbfejleszteni- különösen a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek tekintetében.

Minden gyermek képességeit önmagához- saját fejlettségéhez, lehetőségeihez viszonyítva fejlesszük - **egyénre szabottan-, fokozottan ügyelve a hátrányos helyzetű gyermekek differenciált fejlődésének segítésére és a tehetséges gyermekek fejlődési lehetőségeinek biztosítására.**

- **Hagyományörzés, kisebbségi kultúra áttörökítése, kisebbségi nyelvi nevelés**

Programunk a hagyományörzést –a többségi és kisebbségi népi kultúra ápolását- kiemelt feladatának tekinti. Ezért a gyermekek nevelésébe beépítjük mindazon értékeket, amelyet a környezet megőrzött, vagy óvodásaink számára megőrzésre érdemesnek tart.

Kisebbségi nyelvi nevelés

A kisebbségi nyelvi nevelés célja a gyermekek nyelvi környezetének biztosítása. A kisebbségi nyelvi nevelés az óvodáskorú gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének megfelelően a szlovák nyelv megismerését, elsajátítását, fejlesztését szolgálja.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ◆ Utánzásra alapuló, rendszeresen visszatérő kommunikációs helyzetek megteremtése a különböző tevékenységek során.
- ◆ A kisebbségi kultúrkincsből - irodalom, zene, népi játékok- tudatosan felépített nyelvvelsajátítás megszervezése.
- ◆ Olyan gondozási szituációk kialakítása, melyben a gyermeknek lehetősége van a kisebbségi nyelv használatára.
- ◆ A gyermek óvodába lépésétől kezdve a testápolási, öltözködési étkezési helyzetekben megteremti a kétnyelvű miliőt.
- ◆ Szülőkkel közösen nyelvi kifejezéstárat alakít ki, hogy a mindennapok során visszatérő kommunikációs helyzetben otthon is alkalmazhassák.

A szlovák nyelvi szókincs lehetséges tartalma

Csoportszobában:

játékok, bútorok, eszközök neve, étkezéssel kapcsolatos eszközök , valamint étkezési szokásokhoz kapcsolódó feladatok, ételek neve stb.

Öltözőben:

Az öltözést kísérő cselekvések, testrészek, ruhadarabok neve.

Mosdóban:

Használati tárgyak, kézmosás, fogmosás fésülködést kísérő párbeszéd szituációk.

Udvaron:

Játékeszközök, udvaron található tárgyak, növények, időjárási jellemzők stb.

Az alapvető udvariassági szokások kifejezése:

Megszólítás, bemutatkozás, kérés, köszönés, megköszönés, köszöntés.

/Részletesen kidolgozva - a fokozatosságot figyelembe véve- az éves nevelési tervünkben /

A kisebbségi-szlovák nyelvi szókincs lehetséges tartalma a tevékenységekben:

- Szerepjátékok közben, nyelvi didaktikus játékokban,
- Mondókák, versek, rigmusok , szólások mondogatásával,
- Ritmusos mondókák, énekek, dalos népi játékok

Objektív feltételeink biztosításához szükségesek a szlovák nyelvű mondókás, verses gyűjtemények, képes meséskönyvek- szakkönyvek, melyek biztosításáról folyamatosan gondoskodnunk szükséges.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén:

- ◆ A gyermekben pozitív viszony alakul ki a szlovák kultúra és nyelv iránt
- ◆ Életkorának és egyéni képességeinek megfelelően rendelkezik olyan szókincssel, amely lehetővé teszi, hogy megszerzett ismereteinek megfelelően használja a kisebbségi nyelvet.

6. Feladatrendszerünk elemei:

- 6.1 Játék és tanulási tevékenység
- 6.2 Társas és közösségi tevékenység
- 6.3 Munkatevékenység
- 6.4 Szabadidős tevékenység

E tevékenységek a gyermek életmegnyilvánulásaiban komplex módon egymást kiegészítve jelennek meg.

6.1 Játék és tanulási tevékenység

A 2,5-7 éves korú gyermek alapvető tevékenysége a szabad játék. A szabad játékban kiélheti, kipróbálhatja, feldolgozhatja az életében előforduló szituációkat, az őt érő élményeket. A játék során megoldási módokat kaphat bizonyos élethelyzetekben való viselkedésre, megnyugodhat, kiélheti szorongásait, problémáit, újraélheti kellemes élményeit. A gyermekeknek szükségük van a magányos játék és az együttes játék lehetőségére egyaránt. Az eltérő korosztályok együttjátzását a pedagógusok az adott helyzetet megítélve ne folyásolják be, de szükség esetén alakítsák azt pl.fel nem oldott konfliktushelyzetben.

A játék olyan komplex tevékenységforrás, melyet tudatosan használunk fel a nevelés folyamatában a céljaink eléréséhez. A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét.

Fontosnak tartjuk folyamatosan figyelni a gyermek játékát és felhasználni azt saját pedagógiai céljaink érdekében. Alapelvünk, hogy minél több időt biztosítsunk a nyugodt, elmélyült szabad játékokra és a közös tapasztalatszerzés biztosítására.

Anyanyelvi nevelés feladatai a szabad játéktevékenység területén:

- Tudatosan megengedő, támogató, biztosságot adó jelenléttel, nyugodt légkör megteremtésével és a játék közösen elfogadott normáinak betartása mellett a beszédkezdés és a közlésvágy erősítése, motiválása.
- A gyermeki szerepjátékot kísérő párbeszéd támogatása a fogalomalkotás segítségével, a beszéd elemeinek gazdagításával.
- A magyaros mondataalkotás, kontextusos beszéd, szóbeli kapcsolatteremtés kialakulásának segítése.
- Érdeklődés, odafigyelés a felnőttek részéről a gyermeki közlések iránt, készséges válaszadások a kérdésekre, játszótársként nyelvi kifejezésminták adása és metakommunikációs jelzések küldése .

A játék terén várható eredmények, óvodáskor végére:

1. A gyermekek játékában leggyakrabban a szimbolikus –és szerepjáték jelentkezik
2. Képesek több napon át egyazon játéktémában együttjátszani
3. Az ismert meséket szívesen dramatizálják, bábozzák.
4. Kedvelik a szabályjátékokat, a normákat betartják
5. Társas viselkedésükben megjelennek az elvárt viselkedési szabályok
6. Megjelenik az együttes élmény, a kíváncsiság, az érdeklődés és a problémamegoldás sikere.

Sikerkritériumok:

- a gyermekeknek biztosított, hogy a játék során önállóan döntsék el, kivel, mivel és hogyan szeretnének játszani
- A szabad játék ideje alatt – ha a gyermekek nyugodtan játszanak- a nevelők hagyják a gyermekeket önállóan kibontakozni.
- A gyermekeknek biztosított a szabad kommunikációs lehetőség, melyben begyakorolhatják az érthető, hatásos kommunikációhoz szükséges szöveg hatáselemeket.
- A felnőttek beszéde modell értékű a játék számtalan lehetőséget teremt a kétnyelvű kommunikációra is.
- A gyermekek a játékuhoz szükséges teret, önállóan alakíthatják ki.

Játék és tanulás kapcsolata:

A játék és tanulás teljes mértékben összekapcsolódik óvodás korban. Játékon belül komplex módon jelenik meg a motoros, szociális és verbális tanulás.

A nevelési folyamat egésze alkalmas arra, hogy erőtetés nélkül, spontán vagy irányított formában tanuljon a gyermek. A játékon belül lehetőség nyílik az értelmi képességek fejlesztésére és a gyermek megismerési vágyának kielégítésére is.

Az egyén megismerése adja a tanulás alapját, ezért elsődleges szempontunk annak megfigyelése, hogy:

- ❖ *hogyan hol tart a gyermek fejlettségi szintje,*
- ❖ *Milyen motivációs bázissal rendelkezik,*
- ❖ *Mire van igénye, képessége, szükséglete*

E gondolkodás mentén egy gyermek fejlesztéséről sem mondunk le, bármilyen képességekkel rendelkezik, vagy éppen annak hiányát szenvedő családból érkezik és bármilyen életkorú is a gyermek!

Sokszínű, változatos, cselekedtető, játékos elemeket tartalmazó tevékenységek felkínálásával az egyéni utak támogatása, a gyermeki szükségletek-és képességekhez igazodva

A tanulási folyamatokban is pozitív érzelmi viszony kialakítására törekszünk a szlovák nyelvvel kapcsolatosan. *A lehetőségekhez képest minél több tanulási ill. kommunikációs helyzetben alkalmazzuk a kisebbség nyelvét, melyet beépítünk a teljes tevékenységi rendszerünkbe.*

Feladataink a tanulóval kapcsolatban:

- A tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése, az attitűdök erősítése, és a képességek-készségek fejlesztése.
- a gyermek megismerési vágyának, kíváncsiságának, sokoldalú érdeklődésének kielégítése
- A gyermek önállóságának, figyelmének, kitartásának, feladattudatának fejlesztése
- Értelmi képességek fejlesztése (érzékelés, észlelés, emlékezet, képzelet, gondolkodás,figyelem...)
- A gyermek egyéni érdeklődésének megfelelő megismerési tevékenység biztosítása a szlovák nemzetiségi hagyományok területén is.

A szervezett tanulás lehetséges munkaformái mindkét nyelv használatával:

Párhuzamos tevékenység szervezés mellett *mozgás, vers, mondókák, mese, zenes-mozgásos percek, énekes játékok, vizuális tevékenykedés stb...*

Mikrocsoportos: *Ének-zene, vizuális tevékenységek, környezet tevékeny megismerése, kisebbségi nyelvi játékok*

Egyéni: *Részképességek fejlesztése, egyéni igények szerint
szlovák nyelvi játékok*

A fejlődés várható eredménye, óvodáskor végén:

- A gyermekek ismeretei megalapozottá válnak- valóság-hű észleléseik során, a felfedezés, lehetőségeinek biztosításával és a kreativitás erősítésével.
- Képesek lesznek koruknak megfelelő figyelemösszpontosításra, a problémamegoldó, kreatív gondolkodásra.
- Megismerkednek a környezet mennyiségi- formai-színbeli eltéréseivel, matematikai fogalmakkal.
- Kialakulnak jártasságaik, készségeik, képességeik, melyek révén az érzelmileg motivált cselekvéses gondolkodás szintjéről eljutnak a fogalmi gondolkodásig.

Sikerkritériumok:

- *Minden lehetőséget kihasználunk a nap folyamán a gyermekek ismereteinek bővítésére, tapasztalatszerzése és az ismeretek rendszerezésére.*
- *Sokat beszélgetünk, ismereteket nyújtunk képnézegetés, információ- hordozók felhasználásával.*
- *Nagyon sok lehetőséget nyújtunk tapasztalatszerző séták, kirándulások alkalmával az összefüggések megismertetésére.*
- *A gyermekek akkor tudnak önfeledten, boldogan tevékenykedni, ha sok buzdítást, dicséretet, pozitív megerősítést kapnak.*
- *A tanulási folyamatban csak akkor segítsen az óvónő, ha a gyermekek kérik, mert elakadtak a probléma megoldásában.*
- *Differenciált feladatok biztosításával minden gyermeket saját fejlettségéhez- önmagához képest fejlesszen tovább.*

6.2 Társas- és közösségi tevékenység

Célunk, hogy a gyermek tanuljon meg másokkal érintkezni és együttműködni.

Gyakorolja egyéni érdekeinek, képességeinek kibontakoztatását közösségen belül. A társas és közösségi tevékenységek állandó gyakorlás által történő kifejlesztése rendkívül fontos az életre nevelés szempontjából. Tudatosan törekszünk a közösségben zajló folyamatok, a társas kapcsolatok és a közös tevékenységek kibontakoztatására, összehangolására.

Tudjuk, hogy a közösséget egyéniségek alkotják, célunk az, hogy vágyaikat, egyéni akaratukat, legyenek képesek a közösség keretein belül megvalósítani.

A közösség formálása közben kialakul a közösségi tudat és magatartás, mások megbecsülése, a közös szokások és a hagyományok tiszteletben tartása.

A gyermek egyéni öröme túl, a közös élményt kell erősítenie minden tevékenységnek.

A gyermekközösség a helyes szociális viselkedés formálásának színtere.

Csak szeretetet, biztonságot sugárzó gyermekcsoportban alakulnak ki a társadalom számára fontos szokások!

Feladataink:

- A beszoktatás pillanatától kezdve szeretetteljes, családias, biztonságos légkör megteremtése.
- A csoportszoba derűs, nyugalmat árasztó elrendezése hozzájárul ahhoz, hogy a gyermekek az egész nap folyamán helyet találjanak, és jól érezzék magukat
- Olyan közös együttlétek biztosítása, ahol a közösen végzett munka öröme olyan erkölcsi tulajdonságokat erősít, mint az együttérzés, őszinteség, figyelmesség, lelkiismeretesség
- Természeti és társadalmi környezetünkben biztosítsunk olyan feltételeket, amelyben a gyermekeknek alkalmuk nyílik az egymáshoz viszonyításra, ezáltal kialakulhat a reális Én-kép-, pozitív értékrend- és a helyes viselkedés.
- Biztosítsuk a sikerélmény átélésének gyakori lehetőségét, a közös tevékenykedés örömét, az egymáshoz viszonyulás lehetőségét.

A fejlődés várható eredménye, óvodás kor végén:

- Ragaszkodnak az óvodájukhoz, társaikhoz, a felnőttekhez, s ezt érzelmekben, szavakban, tetteikben ki is tudják nyilvánítani
- Tudják, ismerik az adott tevékenység által megkívánt magatartási formát
- Képesek együttműködni, együtt dolgozni
- Tudnak tájékozódni a közösségben,
- A megkezdett munkát igyekeznek befejezni
- Fokozatosan, szociálisan is éretté válnak az iskolai élet megkezdésére.

Sikerkritériumaink:

- *A felnőtt a gyermekek tevékenységéhez biztosítson nagy szabadságot a határok pontos megjelölésével. A többszöri határátlépésnél vezessen be konzekvenciákat.*
- *A felnőtt próbálja megérteni –elsősorban érzelmileg- a gyermeket, hogy a gyermek megtapasztalhatta, hogy igénye, akarata nincs visszafogva,*
- *Ne parancsolgatással, hanem beszélgetéssel, kérdéssel, ötletekkel próbáljuk más irányba terelni a gyermeket*
- *Bátorítsunk minden gyermeket, hogy a belső elégedettsége, pozitív ÉN- képe kialakuljon*
- *A felnőtt használja fel a humort a szeretetkapcsolat kialakításához. A humor oldja a feszültséget, megszünteti a görcsösséget.*

6.3 Értékteremtő munkatevékenység

Az életre való felkészítés nem nélkülözheti a munkatevékenység lehetőségének biztosítását. Nem a munka tárgya, hanem a megszervezésének módja fejt ki a nevelő- fejlesztő hatást. A munka jellegű tevékenységek kapcsolatban vannak a cselekvő tanulással.

Célunk: A gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan képességek, tulajdonságok kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatát, kötelezettségteljesítését. Célunk továbbá a gyermekek együttműködésének, szervezőképességének fejlesztése- az életkori sajátosságok és igények figyelembevételével.

A különböző munkafajták – önkiszolgálás, naposság, a gyermek saját személyével kapcsolatos munkái, a csoport érdekében végzett munkák, vagy a kerti munka, mind tényleges munkavégzést, azaz tevékenykedtetést jelentsen a gyermeknek.

Ezen munkajellegű tevékenységek eredményeinek tudatosításával biztosítható az elvégzett feladat jelentőségének megláttatása, elismertetése, megóvása.

A munkafolyamatok zökkenőmentes lebonyolításához szükséges eszközök nagyrészt biztosítottak, pótolni szükséges azonban az udvari-kerti eszközök mennyiségét, hogy egy időben egyszerre több gyermek is dolgozhasson.

Feladataink:

- Az óvónő adjon lehetőséget a gyermekeknek növény és állatgondozásra. A gyermekek működjenek közre az élősarok gondozásában, a szobanövények átültetésében, gondozásában. A lágyszárú virágok, fák gondozásában és az udvar tisztántartásában, valamint a fű gondozásában és a veteményeskerti munkákban.
- Az óvónő minden munkajellegű tevékenység bevezetésekor ismertesse a gyermekekkel, hogy az eszközökkel hogyan kell bánni, segítse, hogy megtanulják a munkaeszközök használatát. Az óvónő hívja fel a gyermekek figyelmét a munkaeszközzel okozható balesetek forrásaira!

Anyanyelvi feladataink az értékteremtő munka területén: A tevékenységekhez kapcsolódó spontán beszédhelyzetekben a különböző beszédformák, munkavégzéssel kapcsolatos fogalmak, műveletek megnevezése, ok-okozati összefüggések megnevezése stb.

A fejlődés várható eredménye, óvodás kor végén:

- A gyermekek örömmel teljesítik feladataikat, kötelességeiket
- A közös munkának örülnek, s azt önállóan végzik
- Az eszközöket rendeltetésszerűen használják
- Önállóan igényesen végzik az önkiszolgáló- ill. önként vállalt naposi munkát
- Szívesen vállalkoznak egyéni megbízások elvégzésére
- Szívesen közreműködnek a növények, állatok gondozásában

Sikerkritériumok:

- *A nevelők mindegyik munkafajtánál adjanak mintát az eszközök, fogások, és azok sorrendiségének megismeréséhez.*
- *Úgy segítsen a gyermekeknek, hogy minél többször át tudják élni a munka örömét, a célért vállalt erőfeszítés szépségét, nehézségét.*
- *Értékelése legyen buzdító, megerősítő, hogy a gyermekben pozitív viszony alakuljon ki a rendszeres munkavégzéshez*
- *Próbáljon úgy hatni a szülőkre, hogy gyermekeiket otthon is bátran vonják be a munkavégzésbe, gyermekük érdekében!*

6.4 Szabadidős tevékenység

Intézményünkben sajátosan értelmezzük a szabadidős tevékenységet. Ennek oka, hogy az gyermekek egész nap az intézményben tartózkodnak, önállóan és a lehetőségekhez mérten szabadon tevékenykedhetnek.

Az egész nap folyamán jut idő arra, hogy a gyermekek az óvónők által felkínált lehetőségek közül (pl. rajzolás, festés, bábozás, filmnézés, társasjáték, dominózás, kártyajátékok, nyomdázás stb.) szabadon választhassanak.

Ez a döntési lehetőség maga után vonja a gyermeki önállóság kezdeményezőkézség, és döntési képesség, kreativitás fejlődését. Ugyanakkor az egyéni képességek kibontakoztatására, megmutatására is hatásos mód a gyermekek kiscsoportos foglalkoztatása. Itt nyílik legnagyobb lehetősége a pedagógusoknak az elmaradott fejlődésű ill. halmozottan hátrányos gyermekek egyéni fejlesztésének segítésére.

A szabadidőben meleg baráti kapcsolatokat alakíthat ki, kipróbálhatja választási lehetőségeit, megmérheti önmagát más személyek elfogadásának légkörében.

Szabadidős tevékenységeinkhez változatos eszközöket biztosítunk, különböző társasjátékok, diafilmek, fejlesztő CD-k, DVD-k, finommotorikát fejlesztő eszközök, szövőkészlet, körmöcske, gyöngy- fűzők, gyöngykirakók stb. rendelkezésünkre állnak.

Feladataink:

- Eszközökkel, változatos ötletekkel segítjük a gyermekek fantáziájának, kreativitásának fejlődését
- Biztosítjuk a differenciált fejlesztés, gyakorlás lehetőségét, a gyermekek egyéni kéréseinek teljesítését.
- A szabadidő funkcióinak: - lazítás, szórakozás, fejlődés és a kapcsolatok bővítése-érvényesülnie kell.
- A szabadidő ilyen értelmezésben fejlesztően kell, hogy hasson a gyermekek sokoldalú személyiség és képesség- és készségfejlődésére.
- Az anyanyelvi fejlesztés keretén belül itt nyílik a legtöbb lehetőség a hosszas beszélgetésekre, kérdések meghallgatására élmények elmondására.

7. Komplex foglalkozások rendszere

7.1 Társadalmi érintkezést megalapozó komplex foglalkozások

a./ Anyanyelv

Az óvodai anyanyelvi nevelés komplex folyamat, ami a nevelési folyamat egészében közvetítő elemként jelen van. Legfontosabb eszköze a szociális kapcsolatok kiépítésének, az emberek közötti kommunikációnak. Az anyanyelvi nevelés segíti a gyermekek önbizalmának kifejlődését, szociális kapcsolatainak kialakulását, a zökkenőmentes iskolakezdet. Az óvoda fejlesztési feladatainak a család – a közvetlen környezet megismerésétől kell kiindulnia és a gyermek egyéni képességeinek megismerésén keresztül, kell hatást kifejtenie. A hátrányos helyzetből adódó lemaradásaikat folyamatosan kompenzálni szükséges (pl. szegényes szókincs, alacsony beszédszínvonal, helytelen kifejezőmód...)

Fejlesztési területeink, melyek a hátrányok leküzdésére irányulnak:

- szókincsbővítés-téri viszonyok, cselekvések, méretek stb..
- Irodalmi élmények feldolgozása, beszédhibák kiszűrése, javítása
- Beszédkedv fokozása- anyanyelvi játékok alkalmazása,
- Beszédgátlás oldásával a társas kapcsolatok segítése
- Észlelési tapasztalatok szóbeli megerősítése, tudatosítása.
- Szükség esetén a logopédus segítségének igénybevétele

Nyugodt légkörben, életszerű helyzetekben, lehetőséget kell biztosítanunk, hogy minden gyermek beszélhessen arról, ami foglalkoztatja őt, -mindent meg kell tennünk a beszédkedv ösztönzésére, fenntartására.

Programunk szerint hétfői napokon a gyermekek élménybeszámolóira, külön időt szükséges biztosítanunk.

Feladataink az anyanyelvi és kommunikációs képességek fejlesztésénél

- A felnőtt- gyermek társalgásában világos egyértelmű, előrevivő megfogalmazás jelenjen meg, a kívánság tárgyilagos megnevezésével, az ok kiemelésével.
- Biztosítsanak a nevelők a gyermekek részére „ személyes perceket”, hogy a jó kapcsolatot megerősítse. Ezekben a percekben saját és mások érzéseinek a megfogalmazása is kapjon helyet! ***Az anyanyelv fejlesztése mellett a szlovák nyelv fejlesztését is feladatul tűzzük magunk elé. Ezen belül a gyermekek beszédkedvének fenntartását, megerősítését mindkét nyelven.***
- A beszédkészség fejlesztésének feladatai szabad játék közben: A játék számtalan lehetőséget teremt a kommunikációra, a párbeszéd kialakítására. Az óvónők és a dajka legyenek modell értékűek a szókapcsolatok, mimika, gesztus, hanglejtés, hangsúly, hangszín, hangerő kifejezésének tekintetében.
- Az nevelők által kezdeményezett anyanyelvi játékok adjanak teret az artikuláció, szókincs, kifejezőkészség fejlesztéséhez. (hangutánzó játékok, fonéma- hallásfejlesztő játékok, légzési technikát fejlesztő- és szinonima kereső játékok segítségével)
- A gyermek nyelvi képességeinek fejlesztése versekkel, mesékkel, mondókákkal, bábozással, dramatizálással: A mese- vers és dramatizálásán keresztül a gyermekek sajátítsák el a helyes ejtést, a tiszta beszédhallást, a nyelvtanilag helyes beszédet. Népi mondókák segítségével, tisztíthatjuk a magán- és mássalhangzók helyes ejtését, a megfelelő artikulációt. A versekből és a mesékből sok új fogalmat ismerhetnek meg. A bábjátékban, dramatizálásban lehetőség nyílik az önkifejezésre, a társalgási kedv fokozására- ezt maximálisan használják ki a pedagógusok!
- *A szlovák irodalmi anyagot úgy választom ki, hogy közvetítse a kisebbség kultúrképét, segítse a gyermekek kisebbségi identitásának alakítását. Arra törekszem, hogy minél több megismert dolog, tárgy elnevezését szlovákul is megismerjék a gyermekek.*
- *A kiválasztott versek, mesék erősítsék meg a környezet megszerettségét, a néphagyományőrzést, a kétnyelvűséget, és az évszakok szépségét.*
- *A kétnyelvű képességek fejlesztésének leghatásosabb eszközei a mese, vers, bábozás. Ezeket keresztül sajátítják el a gyermekek a helyes ejtést, a tiszta beszédhallást, a nyelvtanilag helyes beszédet*
- Nyelvi képességek fejlesztése gyermekdalokkal, mondókákkal és zenei készségfejlesztő játékokkal: A gyermekek lassabban énekelnek, mint ahogy beszélnek. A lelassított énekek, mondókák ismételtetése segítse a helyes artikulációt, a szavak szép és pontos

kiejtését. A népi mondókák hanglejtése, hangsúlya, ritmusa éreztesse meg velük nyelvünk kifejező erejét, és a *szlovák mondókák, versikék, rigmusok pedig tükrözzék a nyelv másságát, ritmusát, jellegzetességeit, játékosságát.*

- A gyermekek kommunikációs készségeinek fejlesztése a közvetlen tapasztalatszerzés- és cselekvéses tanulás során: Alkalmazzunk gyakrabban mikro- csoportos megfigyelési-tapasztalatszerzési lehetőségeket. Közben az óvónő figyeljen oda a gyermekek kérdéseire, válaszoljon minden esetben. A valós élethelyzetek természetes módon teszik lehetővé, hogy a gyermekek alkalmazzák a helyes köszönést, bemutatkozást, megszólítást, véleménynyilvánítást, szándékuknak kifejezését. Tegyük lehetővé, hogy a gyermekek összefüggően, értelmesen kifejezhessék gondolataikat, érzelmeiket, észrevételeiket, kívánságaikat.
- Biztosítottak a nyelvtöröket, beszédfejlesztést, gyakorló versiket, találós kérdéseket, szólásokat stb. tartalmazó kiadványaink.

A fejlődés várható eredménye, óvodás-kor végén:

- A társas környezet segítségével megtanulják a hangok észlelését, helyes kiejtését, majd a szavak megértését, önálló alkotását.
- *A gyermekek szívesen ismételtetik a verseket, rigmusokat mindkét nyelven.*
- A sokoldalúan biztosított ismeretanyag, utánzásos lehetőségek, tapasztalatszerzés által, kedvező mértékben gyarapodik szókincsük.
- Bátran elmondják élményeiket, mondatalkotásuk életkoruknak megfelelő szinten van.

b./ Matematika

A gyermek matematikai ismereteinek fejlesztése az óvodai nevelés keretében megvalósítható feladat.

Az óvodai nevelés épít a gyermek korai tapasztalataira. Fontos hogy a kisgyermekkorai matematikai ösztönzéseket időben kövesse a tudatosabb óvodai fejlesztés a gyermek egyenletes fejlődését biztosító módszerekkel. A gyermek matematikai nevelése terén két szintet jelölünk meg:

I. Bevezetés a matematikába

Feladata: a matematikai kíváncsiság, érdeklődés kibontakoztatása, a matematikai szemlélet megalapozása.

II. Intenzív fejlesztés szakasza

Feladata: az iskolai élet megkezdéséhez szükséges tapasztalatok megszerzése. Részképességek, gondolkodási műveletek, szokások elsajátítása. Eligazodás a gyakorlati életben, a tevékeny élet megkedveltetése.

Matematikai nevelésünk tartalma szoros kapcsolatba kell, hogy legyen az életre neveléssel. A gyermeket körülvevő valóság mennyiségi és térbeli viszonyai, formái a természetes napi szituációkban megfigyelhetők. Tevékenykedés közben a megismerő képességek fejlesztése szinte észrevétlenül megvalósítható.

Feladataink:

- Eszközök és tevékenységek biztosítása, a gyermekek érdeklődésének felkeltésére, természetes élethelyzetekben a matematikai tapasztalatok, ismeretek szerzésére.
- Komplex foglalkozásnak vagy cselekvéses tanulásnak, minden esetben támaszkodnia kell a gyermekek ötleteire, élményeire.

- A matematikai képességek fejlesztését játékosan, játékba építetten szükséges megvalósítani.
- Minden életszerű helyzetet és eszközt, pl. termények, kavicsok, kagylók, gyöngyök, gyűjtött képek, falevelek stb. felhasználunk és biztosítunk a foglalkozások lebonyolításához, kísérletezéshez.

A fejlődés várható eredménye, óvodás-kor végén: A tudatosan megtervezett foglalkozások, egymást kiegészítik, kellő összehangolás eredményeként együttesen megalapozzák azokat a matematikai részképességeket, amelyek a gyermeki lét szempontjából az iskolai élet megkezdéséhez elegendőek

- Kíváncsiságának kielégítése által a környezet megismerése és tapasztalatszerzései során, a tapasztalatok rendszerezésével olyan ismeretek birtokába jut a gyermek, amelyek segítségével felismeri a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat, alakul ítéliképessége, fejlődik tér-, sík-, és mennyiségsszemlélete.

A fejlesztés érdekében javasolt, feldolgozandó témák:

- minőségi eltérések megfigyeltetése, mennyiségi eltérések megfigyeltetése,
- tő- és sorszámolás (kb. 1-15-ig)
- testek körberajzolása, színezése (síkformák, kör, háromszög, négyszög)
- azonosság, egyenlőség megfigyelése (színezés, vágás, térkép, festékfolt stb.)
- becslések, mérések (térfogat, felület)
- térbeli tájékozódás (nagymozgás térben, tükörben, tárgyakhoz viszonyítva stb.)
- tárgyak, tárgyképek, ill. ezek részleteinek, absztrakt jelzéseinek értelmezése
- Vonalak megfigyeltetése: áthúzás, beszínezés, egyenes, ferde, görbe, zárt és nyitott vonalak stb.

Kifejezések melyeket szlovák nyelven is használunk:

Számnevek-1-10-ig – jeden, dva, tri, stiry, pet, sest, sedem, osem, devat, desat.

7.2 Társadalmi gyakorlat belső összefüggéseit tükröző komplex foglalkozások

a./ Természet- társadalom- ember

E komplex foglalkozás célja az, hogy a gyermekeknek segítséget nyújtson ahhoz, hogy a szűkebb természeti-, emberi és tárgyi környezetet és a szülőföldet, a helyi hagyományokat megismerjék és megértsék a maga egészében. A gyermeket körülvevő világ megismerésében **a közvetlen megfigyelésre és tapasztalatszerzésre építünk.** A természet szeretetére, védelmére, megóvására kívánjuk nevelni a gyermekeket, természet közeli élettel, a környezettudatos magatartás kialakításával. Érezzék azt, hogy milyen nagy az ember felelőssége, a természeti és társadalmi környezet megóvása szempontjából.

A komplex foglalkozások főleg a szabadban, a szabad természetben zajlanak. Ezek csak átvitt értelemben foglalkozások, inkább komplex tapasztalatszerzési lehetőségek, melyek szorosan kapcsolódnak az évszakokhoz és az aktuális ünnepekhez, népszokásokhoz. Teremtünk meg azt a miliőt, amelyben az óvodába lépés első pillanatától a nevelés szerves részeként jelen van a hagyományápolás. A hagyományörzés úgy marad fent, ha családtól-családig, gyermektől-gyermekekig, szájról-szájra hagyományozódik.

A kisebb csoportokban történő tapasztalatszerzés lehetőséget ad a gyermek és az óvónő személyes beszélgetéseire. A valós helyzetekben is alkalmazhatják a gyermekek mindkét nyelven a köszönést, bemutatkozást, megszólítást, kérést stb.

Szlovák kifejezések a magyar tematikát követve, ahhoz kapcsolódva az alábbiak a gyermekek egyéni fejlettségét figyelembe véve:

Rodina-család

-povedz svoje meno! Adresu a znacku v skolke!

Vymenuj najbližsij clenov svojej rodiny!

Telo- testiünk

Poznat a vymenovat casti tela

Poznat niektoré zmyslové orgány(nos, oci, usi, ústa, ruky, nohy)

Doprava- közlekedés

Pomenovat základné dopravné prostriedky

Poznat svetelné signály: zelené, žlté, červené

Rocné obdobie- évszakok:

Rastliny-zvieratá-állatok-növények,

-vediet pomenovat niekoľko základných rastlín-stromy, kvety,zeleniny, ovocie, a domácich zvieratá.

Poznat základné farby,

Oboznámit so sviatkami.

Meg kell ismertetnünk a gyermeket a társadalomba való harmonikus, kiegyensúlyozott élethez szükséges tulajdonságok, mint **–a tolerancia, mások érzéseinek, gondolatainak tiszteletben tartása, felnőttek, társak tisztelete, szeretete stb.-** átélésével.

A halmozottan hátrányos környezetből érkező gyermekeknél kiemelten fontos feladat a környezettel, környezet védelmével kapcsolatos helyes magatartás normáinak kialakítása.

A gondozás, öltözködés, közlekedés témakörökben szükséges a részletes feldolgozás a családi háttér miatt.

Lehetőséget kell biztosítanunk a gyermekeknek saját véleményük kinyilvánítására, önbizalmuk növelésére.

b./ Születéstől- felnőttkorig

A gyermekek az óvodában újra játsszák-, újraélik mindazt, amit a mindennapokban, a családban, az óvodában, vagy a tágabb környezetükben tapasztalnak, látnak, hallanak. Ezek segítik a bennük lévő feszültségek oldását és a társadalomba való későbbi bekapcsolódást, szocializálódást.

Ezek a komplex foglalkozások magukba foglalják a- testápolás, a közlekedés-, a család-, a helyes viselkedés-, a környező világ élőlényei-, növényei- megismerése témaköreit, ami a gyermeknek támpontot nyújthat a környezetében lévő szabályok megismeréséhez, gyakorlásához.

Játékidőben, szabadidőben, vagy a nap bármely időszakában, megvalósíthatók.

Feladataink:

- Olyan feltételek megteremtése, amely lehetővé teszi minél több tapasztalat szerzését, a természeti , társadalmi és tárgyi környezetben.
- A foglalkozásokat lehetőleg a szabad természetben kell megszervezni.
- Biztosítani kell a gyermekek részére az akvárium folyamatos megfigyelését, a halak gondozását, valamint a konyhakert és a virágoskert létrehozását, gondozását.

c./ Művészeti tevékenységek

Az esztétikum már korai gyermekkorban hat a kisgyermekre. Mindennapos feladataink közé kell, hogy tartozzon, hogy megismertessük őket a világ szépségeivel. Fontos, hogy esztétikus, egyszerű, átlátható, nyugalmat árasztó környezet vegye körül a gyermekeket. A kreativitás, az alkotó gondolkodás és cselekvés kialakítása a művészeti tevékenységek legfontosabb feladata, ezért mindig arra törekszünk, hogy a gyermek saját maga találja ki és valósítsa meg elképzeléseit, segítséget csupán akkor nyújthatunk, ha ezt a gyermek maga kéri, igényli.

A „művészeti tevékenységek” fogalom rendkívül összetetten értelmezendő, **ide tartozik a mese- vers, ének-zene, a bábozás, a tánc, a játék, a festés, dramatizálás, a gyurmázás, rajzolás, barkácsolás, vagy a környezet esztétikája.**

Olyan tevékenységeket jelöl tehát, melyet szabad játékidőben és szabadidőben, a nap bármely szakában gyakorolhatnak a gyermekek.

• Mese –vers, dramatizálás, bábozás:

A gyermeki önkifejezés fejlődésének segítése érdekében a saját vers és mesealkotás változatos módszereit alkalmazzuk pl. mesealakok, meseszituációk megjelenítése dramatizálással, bábozással, mozgásos átváltozással, utánzásos játékokkal, mesék-versek rajzos befejezésével stb...

Minden nap mesélünk, verselünk, mondókázunk a gyermekeknek az irodalmi, esztétikai fogékonyságuk megalapozása érdekében. A mesék- versek, mondókák anyaga változatos, gerincét a magyar népmesekincs adja, ez egészül ki a kortárs és klasszikus irodalmi művekkel, szlovák népi mondókákkal, versekkel, melyek biztosítják a multi-és interkulturális nevelés megvalósulását.. Emellett fontosnak tartjuk az elbeszélések és a mai tárgyú mesék alkalmazását is, melyben a gyermek saját problémáira ismerhet.

A játszóverseket kinn és benn is mondogatjuk, amíg a játék lendülete tart, színesebb, gazdagabb lesz általa a játék. Verset, mondókát, képnézegetés, rajzolás, festés, gyurmázgatás közben is mondogathatunk, ha a témája kapcsolódik a tevékenységhez, vagy a gyermekek maguktól kezdik el mondogatni.

Az óvónők bábozása mély hatással van a gyermekekre, így motiválhatjuk a gyermeki bábozás alakulását, amelyhez minden segítséget megadunk.

Dramatizálni a sokszor hallott, kedvenc meséket lehet. Mesei hősöknek öltözve, a gyermekek fejlettségéhez választott szerepekben, igazi, jó hangulatú játékok alakulhatnak ki. Ehhez a kellékeket akár a gyermekekkel közösen is elkészíthetjük.

Feladataink:

- A megfelelő anyagválasztás, kifejező, változatos előadásmód, a gyermeki beszéd,- kommunikáció fejlődése érdekében
- Az érthető, kifejező beszéd és a belső képalkotás készségének kialakítása
- Az irodalmi élmény együttesből fakadó beszédfejlesztő módszerek változatos alkalmazása / drámajáték, dramatizálás, képolvasás, elbeszélés, anyanyelvi játékok stb./
- A társas élmények serkentsék a gyermeket belső aktivitásra, vagy valóságos, játékos cselekedetekre
- Tudjanak csendben, figyelmesen mesét hallgatni, hogy a belső képalkotás, örömforrás jelei, minden gyermekben kialakuljanak.

- Személyiségjegyeik kibontakoztatása és fejlesztése, anyanyelvünk és szülőföldünk szeretetére nevelés a mesék, versek, mondókák, elbeszélések képi erejével, hangulatával, ritmusával.
- Az óvónő mesélése, verselése példaértékű kell, hogy legyen, hiszen a gyermek igyekszik ezt utánozni.

A fejlődés várható eredménye óvodás- kor végén:

- A gyermekek várják, kérik a mesét, verset, mondókát
- *szívesen mondogatnak rigmusokat, verseket, mondókákat magyar és szlovák nyelven,*
- egyszerűbb meséket szívesen elmesélnek, bábozzák és dramatizálják, eljátszák.
- megjegyeznek 8-10 mondókát, 6-8 verset,
- játékaikban megjelennek kedvenc mesehőseik.

Sikerkritériumok:

- *A gyermekeknek megtanítandó irodalmi anyag magyar népmeséket, mondókákat, rigmusokat, közmondásokat és klasszikus ill. kortárs irodalmi műveket is tartalmaz.*
- *Az óvónők rövid, könnyen tanítható verseket, mondókákat és klasszikus gyermekmeséket is választanak ki- magyar és szlovák nyelvűt egyaránt, hogy a gyermekek könnyen dramatizálhassák, eljátszhassák azokat.*
- *Az óvónő a mese átéléséhez többszöri meseismétlést iktat be, majd ezt követően a mesét feldolgozhatják, dramatizálás, beszélgetés a meséről, bábozás, meseillusztrálás...*
- *A nagyobb gyermekek bábjátékkal kedveskednek a kicsiknek.*

- **Vizuális tevékenységek**

Gyurmázás, rajzolás, festés, vágás, ragasztás, varrás, szövés, barkácsolás – ezek a tevékenységek a gyermekek kedves időtöltései közé tartoznak.

Feladatunk a belső képek gazdagítása a mese, vers, mondóka, ének, énekes játék eszközeivel a gyermeki ábrázolás ösztönzése alkotó légkör megteremtésével, változatos lehetőségek biztosításával.

Célunk a gyermekek élmény és fantáziavilágának gazdagításával a saját formanyelv, az alkotó önkifejezés fejlődésének segítése.

A gyermek tér- forma, és szín képzeteinek gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása.

Feladataink:

- A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek biztosítása
- Az eszközök célszerű, biztonságos, takarékos kreatív használatára szoktatás.
- A párhuzamos tevékenységek, szervezeti formájának biztosítása
- Az óvodás korban tervezhető alkotó tevékenységek tartalmának, minőségének megfelelő fejlesztése.
- Jól elkülönülő helyen a csoportszobában, a nap folyamán bárki szabad választása alapján alkotó tevékenységbe kezdhet
- A firkeből kilépő gyermeket egyénileg segítjük a továbblépésben, engedjük szabadon próbálkozni
- A halmozottan hátrányos gyermekek megnyilatkozási nehézségei összefügghetnek a képi rendszerben történő kifejezés nehézségeivel, ezért szükséges egyéni fejlesztési programot készíteni hátrányaik leküzdésére.

- A cselekményes témákban jelenjenek meg alkotásaikban a mesék, versek, kirándulások, ünnepek eseményábrázolásai.

Feladataink az anyanyelvi fejlesztés terén: Nyújtunk segítséget a vizuális és anyanyelvi-kommunikációs tevékenységek összekapcsolására- az ábrázoltak szóbeli elmondása, így az ábrázolás egy újfajta önkifejezési móddá, közlő nyelvvé válik.

- A gyermekek alkotó –alakító tevékenység közben használják a szlovák nyelvet a színek, formák eszközök megnevezésénél.

Meglátogatjuk a falunkban élő idős emberek szlovák hagyományok szerint berendezett házaikat, ismerkedünk a népi hímzéseikkel, ruháikkal, használati eszközeikkel.

Használatos mondatformák- najcastejšie vetné modely na vytvarnych zamestnaniach:

Kreslite! -rajzoljatok!

Stetec-ecset, ceruzka-ceruza

Prosím si papier!-kérek lapot! Pastelky, barvy

Budeme sa malovat!-festeni fogunk!

Nakreslíme, dom, strom, kvety!- rajzolunk házat, fát, virágot! Stb

A fejlődés várható eredménye óvodás-kor végén:

- Az eszközöket készség szintjén kezelik
- Mondanivalójukat vizuálisan ki tudják fejezni
- Önállóan tudják alkalmazni a megismert technikákat
- Téralakításban ötletesek, színhasználatukban megjelenítik a kedvenc színeiket
- Emberábrázolásukban megjelenítik a részformákat is
- Szlovák nyelven megnevezik a tevékenységhez használt eszközöket az alkalmazott alakzatokat.

Sikerkritériumok:

- A gyermekekkel türelmesen megtanítjuk az eszközök fogását, használatát, gondozását
- A gyermekek sokféle technikát ismernek meg.
- A rajzos tevékenységeket élmények nyújtásával készítjük elő
- A témáinkat legtöbbször megfeleltetjük az adott évszakra
- A gyermekek munkáit látható helyre kifüggesztjük, hogy legyen módjuk a sikerélményre és egymás munkájának összehasonlítására.

- Ének-zene, énekes játék

Célunk: a gyermekekkel megszerettetni az éneklést, énekes játékokat. Fejlesztani a zenei hallásukat, ritmusérzéküket, mozgáskultúrájukat. Minél több zenei élményhez juttatni a gyermekeket zenei ízlésük és zenei anyanyelvük megalapozása érdekében. Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészi alkotások fontos eszközüil szolgálnak a gyermekek zenei képességeinek, és zenei kreativitásának alakításában.

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeknél mondókázással, énekléssel növeljük a gyermek biztonságérzetét, gazdagítjuk érzelmvilágát, segítsük gátlásainak feloldását. Fejlesztjük összetartozás érzésüket a néphagyományból vett dalokkal, mondókák, dalok átörökítésével.

A nap folyamán többször is jussanak zenei élményhez.

Feladataink:

- A zenei anyag igényes válogatása, az életkori sajátosságok- és a csoport képességszintjének figyelembevételével, külön tekintettel a szlovák nyelvű dalocskák, népi mondókák megismertetésére.
- **Nyelvi képességek fejlesztése** a mondókák, gyermekdalok, és a zenei készségfejlesztő játékok segítségével
- Az attitűdök, gondolkodásbeli és kommunikációs tulajdonságok alakítása zenei élményekkel. A beszéd és a zenei hallás fejlesztése
- Az ének-zene és az ehhez kapcsolódó mozgás az óvodai mindennapok része kell, hogy legyen. Nap folyamán bármikor használjuk ki az adódó lehetőségeket éneklésre, mondókázásra, vagy körjátékok, gyermekdalok éneklésére.
- A komplex foglalkozások mélyítsék el a gyermek ismereteit és adjanak alkalmat a képességek fejlesztésére.
- Az élményt nyújtó közös éneklés, körjátékok művészeti szempontból és az esztétikai nevelés szempontjából is rendkívül fontosak kell, hogy legyenek.

1. A megjelenő tartalmak:

A gyermekek játék közben közvetve szerzik meg a zenei készséget és ismerik meg a zenei alapfogalmakat.

Tudjanak halkabban, hangosabban beszélni, mondókázni, énekelni. Mozdulatokkal érzékeltessék az egyenletes lüktetést. *Az óvónők sokat énekelgessenek mindkét nyelven a gyermekek között, keltsék fel érdeklődésüket a zenehallgatás iránt,*

A 4-5 évesek énekelgessenek 4-5 motívumból álló énekes játékokat, műdalokat, szerepcserés, társválasztó, sorgyarapító stb. körjátékokat játszhatnak. Énekeljenek egyénileg és kisebb csoportokban szlovákul és magyarul halkán, hangosan, magasabban, mélyebben. Érezzék az egyenletes lüktetést, a dalok, mondókák ritmusát. Használjanak többféle ritmushangszert.

Az 5-7 évesek bonyolult énekes játékokat is játszhatnak. Olyan dalokkal ismertessük meg őket, amelyekben szünet és szinkópa is előfordul. Gyakran énekeljenek egyénileg, a tiszta éneklés érdekében.

Különböztessék meg az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát. Örömmel, érzelmileg átélve énekeljenek.

2. Nyelvi képességek fejlesztése, mondókák, gyermekdalok és zenei képességfejlesztő játékokkal:

A hangutánzó szavak éneklése segíti a magán- és mássalhangzók pontos képzését, kiejtését. A sokféle énekes játék gazdagítja a szókincset.

A beszédszervek koordinált mozgásának fejlesztése, a hangzók helyes formálásának gyakorlása, beszédtechnika fejlesztése, szókincsbővítés, beszédhibák javulása.

A fejlődés várható eredménye, óvodás-kor végén:

- A gyermekek örömmel játszanak énekes és körjátékokat, a nap bármely szakában
- Érzik az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát
- Mernek és tudnak egyedül énekelni
- A zenehallgatásra szánt dalokat figyelmesen hallgatják
- Megkülönböztetik a zenei fogalom párokat
- Tudnak ritmust, mozgást, dallamot rögzíteni

Sikerkritériumok:

- Egy nevelési évben 10-12 dalos játékot és 5-7 mondókát tanítunk az ünnepkörök anyagát is beleértve. Mindezeket visszatérően az egész év folyamán ismételjük, hogy a bevésést elősegítsük. Ezt kiegészítjük kb 3-4 szlovák dallal 2-3 mondókával.

- *Tervezéskor figyelembe vesszük csoportunk kor szerinti összetételét és a gyermekek képességeit.*
- *A dalos játékokat az évszakoknak megfelelően tanítjuk figyelve azok hangkészletére, ritmusára, játéktípusára.*
- *Mintaadó szerepünk, személyiségünk segíti a zenéhez kötődés kialakulását.*
- *Élünk a dalos játék adta humorral, a spontaneitás adta lehetőségekkel, s a gyermekekben erősítjük az együttműködő készséget, az egymásra figyelmet.*

8. Az egyén társadalmi feladatait tudatosító, képességeit fejlesztő ismeretek, tevékenységek

- **Mindennapos testnevelés**

A gyermekek egészséges testi fejlődése nem képzelhető el a rendszeres, játékban gazdag, az egyéni képességeket figyelembe vevő mindennapi testnevelés nélkül.

A mozgásöröm és a szellemi fejlődés egymással szoros kapcsolatban állnak, tehát biztosítani kell a spontán mozgáslehetőséget az egyéni sajátosságok figyelembevételével. A nap folyamán szükséges minden lehetőséget kihasználni az egészséges mozgásra.

A társakkal végzett együttmozgás tapasztalatainak gazdagításával a gyermek én- határainak, a másik észlelésének, az önfegyelem, alkalmazkodás, kooperáció képessége fejlődésének elősegítése.

Az egészséges életmód szokásainak megalapozását már óvodáskorban el kell kezdeni. A helyesen megválasztott mozgásanyag változatos gyakoroltatásával elérhető a mozgás megszerettetése, a mozgásigény kielégítése, ami nagyon fontos feladatunk.

A természet erőivel- napfény, levegő, víz, történő edzés kedvező hatását figyelembe véve a mindennapos testnevelést a szabadban tartjuk. Eredmények eléréséhez az óvónők és a gyermekek aktív együttműködésére van szükség.

Változatos, differenciált, párhuzamosan végezhető lehetőségeket biztosítunk a mindennapos mozgásra- figyelembe véve az egyéni szükségleteket és képességeket.

Az anyanyelvi nevelés feladatai mozgás közben:

- Konkrét mozgásos tapasztalatok beépülésének a szókincs, az elvont gondolkodás a keresztcsatornák fejlődésének segítése a különféle mozgásformák megnevezésével.

Világos, konkrét értékeléssel az énkép alakulásának segítése.

A mindennapos testnevelés objektív feltételei:

A füves udvar biztosított, az udvaron elhelyezett fa mászóakák, hinták, egyensúlyozó játékok megfelelnek a céljainknak. Tornaszobánk a volt iskola tornatermében kapott helyet, ahol bordásfal és egyéb mozgásfejlesztő-egyensúlyozó eszközök biztosítva vannak. A foglalkoztató szoba optimális lehetőséget nyújt a napi mozgásos tevékenységek lebonyolítására. Az udvaron, mindent felhasználunk a mindennapi testnevelés feladatainak megvalósításához. Időnként elmegyünk a gyermekekkel a sportpályára, a nagy dombra, a szabadidőparkba, a játszótérre, ahol változatos mozgásformákat gyakorolhatnak és kitágul a tér, mód van önfelelt futkározásra, focizásra, versengésekre.

Szubjektív feltételek:

Az örömmel, derűs légkörben együttesen végzett gyakorlás hozzájárul az egészséges életmód szokásainak megalapozásához, ezért az óvodapedagógus személye a testi neveléshez való

viszonya nagymértékben meghatározza az eredményességet. A mindennapi testnevelés anyagát a természetes mozgások, gyakorlatok képezik (járások, futások, egyensúlygyakorlatok stb.) Ezeket kiegészíti néhány talajtorna elem, valamint a kézi szerekkel végezhető gyakorlatok és a testnevelési játékok. Minden mozgásformát beépíthetünk, amelyet a gyermekek képesek elvégezni,- figyelembe véve az életkori sajátosságokat.

Feladataink:

- A gyermeki szervezet sokoldalú fejlesztése
- A motoros képességek fejlesztése
- A vázizomzat erősítése
- A helyes testtartás alakítása
- A mozgás és játékgény természetes gyakorlatokkal és játékokkal való kiegészítése

Feladataink a mozgásfejlesztés terén:

- Éljk át saját testük mozgását
- Folyamatosan fejlődjön mozgásuk és egyensúlyérzékük
- Szerezzenek sokoldalú mozgástapasztalatot az alapvető mozgásformák gyakorlásával
- A harmonikus, összerendezett mozgás kialakulásának segítése
- A kéz finom mozgásának fejlesztése, változatos lehetőségekkel

Fontos szervezési feladataink:

- Minden nap adjunk lehetőséget, hogy minél hosszabb időt tölthessenek a gyermekek a szabadban
- Biztosítani kell a gyermekek szabad mozgásgyakorlásának feltételeit, ötletekkel irányítva a figyelmüket, a leoptimalisabb terhelést biztosító napi mozgáshoz.
- Minél több sportprogramba, játékos vetélkedőbe vonjuk be a halmozottan hátrányos családokat is, hogy bizalmas kapcsolat alakulhasson ki és megvalósulhasson az együttnevelés.

A magyar nyelv használata mellett a legegyszerűbb szlovák kifejezések mindennapos használatával folyamatosan bővítjük a gyermekek szókincsét, -utánzásos nyelvelsajátítás- módszerével.

Najcastejšie vetné modely na telesnych zamestnaniach:

Stante!-álljatok fel!

Chodza,- raz,dva! -Járás egy-kettő!

Dávajte pozor!-Vigyázzatok!

Sadnite si!- üljetek le!

Chod pomaly-rýchle! Járás lassan-gyorsan!

A fejlődés várható eredménye, óvodás-kor végén:

- A gyermekek szívesen, bátran, biztonságosan, összerendezetten mozognak
- Jó az állóképességük, fizikai teherbírást
- Elfogadják a szabályokat, és megfelelően kezelik a sikert és a kudarcot

- Térészlelésük és időérzékelésük fejlődésével tudnak a térben tájékozódni, ismerik az irányokat
- Önfegyelmük, figyelmük megerősödik.

Sikerkritériumok:

- *Az udvar nagymozgás fejlesztő lehetőségeinek teljes kihasználása*
- *Sokféle futójáték biztosítása napi gyakorisággal-ha szükséges a tájház udvarát is igénybe véve.*
- *Többféle egyensúlyozó játék biztosítása gyermekek koordináló képességének fejlesztéséhez*
- *A szülők bevonása a sportrendezvények versengéseibe, közös mozgásos rendezvényekbe*

9. A nevelés tervezése és időkeretei – Az óvodai élet megszervezésének elvei

- A pedagógiai ráhatások rendszerét a gyermekek egyéni adottságaihoz igazodva tervezzük meg. A tervezésnél fontos a teljes nevelési folyamat tudatos átgondolása, összehangolása akkor is, ha építünk a spontán, gyermeki ötletekre, tapasztalatokra. Feladatunk a kompetencia alapú neveléssel összhangban a párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységek tervezése, szervezése
- Tervezésnél szükséges figyelembe venni, hogy a gyermekek fejlődési üteme eltérő lehet, különös tekintettel a halmozottan hátrányos gyermekekre. A fejlődés dinamikája egy- egy gyermek esetében a különböző területeken más és más lehet. A nevelés és a tanulás tervezése egymással azonos kölcsönhatásban valósítható meg.
- Tervezésünket mindig anyaggyűjtés előzi meg, saját gyűjteményünk segítségével, a tervezés könnyen, rövid időn belül megvalósítható.
- A tervezés része a gyermek és családjának előzetes és folyamatos megismerése, mert a tervezés abból indul ki, ami a gyermeket közvetlenül körülveszi. A spontán gyermeki ötletek, tapasztalatok menet közben kerülnek be a nevelés folyamatába, előre nem tervezhetők. De a jó ötleteket, javaslatokat mindig fel kell jegyezni és a következő heti tervezésnél, figyelembe kell venni és beépíteni.
- *Folyamatosan gyűjtjük a faluban a szlovák népi hagyományokat, ismerkedünk a népviselettel, a régi szlovák lakóház berendezéseivel stb.*
- A tanév elején átgondoljuk, és vázlatosan leírjuk az egész évre tervezett feladatainkat, aztán rugalmasan alkalmazkodunk a spontán gyermeki ötletekhez. A leírt, kidolgozott tervünk egy heti tervezést ölel át, így mód van a szükséges korrigálásra.
  - heti tervezésünk magába foglalja a az óvónő munkájának teljes vázát, így külön vázlatíráásra nincs szükség, de esetenként dönthet az óvónő saját belátása szerint, ha szükségét érzi.
  - Rendszeres feljegyzéseket vezetünk a gyermekek fejlődési üteméről, különös tekintettel a halmozottan hátrányos gyermekek egyéni haladásáról, így lehetővé válik a differenciált fejlesztés megtervezése.
- a szlovák nyelvet ismerő óvodapedagógus rendszeresen visszatérő kommunikációs helyzetekkel teremti meg az utánzásos nyelvtanulást,
- biztosítja a feltételeket a különböző időtartamú tevékenységformákhoz.
- A kialakult nyelvi szituációk függvényében rugalmasan alakítja csoportjának heti és napirendjét.

- A szlovák kultúrkincsből (irodalom, zene, népijátékok) tudatosan
- felépített tematika segítségével, változatos módon szervezi meg a nyelvelsajátítást.

A fejlesztés módszerei:

Vegyes életkorú csoporttal dolgozunk és fejlesztési módszerünk az egyénre szabott, differenciált fejlesztés a csoport keretein belül az óvónők és a dajka összehangolt munkájának segítségével.

- A fejlesztés, foglalkozás formáját- az óvónő dönti el a gyermekek érdeklődése, fejlettsége alapján. A lényeg, hogy cselekvés közben, aktív közreműködéssel érzékeljen, tapasztaljon, tanuljon a gyermek, és valódi, életszerű problémákkal találkozzon.

- Feladatunk a kiemelkedő képességű gyermekek felismerése, fejlesztése, és a fejlődésben elmaradott gyermekek, felzárkózásának segítése.
- A halmozottan hátrányos gyermekek fejlettségi szintjének felmérése, egyéni fejlesztési terv összeállítása, fejlődésük folyamatos nyomon követése.
- A nevelőmunka elemzése, értékelése folyamatos feladatunk, mivel ez szerint tervezzük az elkövetkezendő feladatainkat.

9.1. A program megvalósításához szükséges személyi feltételek:

Az óvoda teljes nyitva tartása alatt a nevelőmunkát az óvodapedagógus végzi.

A szlovák nyelvvel való ismerkedésben segít az egyik óvodapedagógus, aki ismeri a szlovák nyelvet, kultúrát. Az óvodapedagógusok személye minta, értékfelfogásuk nagymértékben hat a gyermekekre.

Személyiségvonásaikban jelenjen meg a humanizmus, a pedagógiai optimizmus, tetteikben legyen érezhető a hitelesség, tapintat, nagyfokú empátia.

Ha előfordulnak értékellentétek az intézményi célok és a szülők között, az óvodapedagógusok vállalják fel a tapintatos meggyőzést, ha azzal a gyermekek érdekeit védik. Fejlesztésükhöz alkalmazzanak egyéni módszereket, egyéni fejlesztési programokat úgy, hogy a gyermekek pozitív énképe és önbizalma kialakulhasson.

Az óvónők vonják be a dajkát az erkölcsi, és szociális képességek fejlesztésébe és az egészséges életmód szokásainak megtervezésébe, elemzésébe, értékelésébe.

Az óvodapedagógusok gondoskodjanak a közös tervek elkészítéséről, a gyermekek képességeinek felméréséről, az egyéni fejlesztések biztosításáról, a tehetséggondozásról a gyermekek kompetenciájának, kompetenciaigényének pozitív értékek mentén történő gazdagításáról.

9.2 Tárgyi feltételek a program megvalósításához:

2009. augusztusától intézményünk egy új, korszerű, jól felszerelt óvoda-épületbe költözött. Nevelőmunkánkhoz minden feltétel biztosított.

Nevelési Programunkban kiemelt helye van a napi tornának, melyet most már zökkenőmentesen tudunk lebonyolítani. A heti testnevelést a volt iskola tornatermében szintén megfelelő körülmények biztosításával tudjuk megoldani. Felszereltségünk jónak mondható, mivel sokféle tornaeszközzel, képességfejlesztő játékkal, mozgásfejlesztő eszközökkel, és a művészeti tevékenységek biztosításához szükséges eszközökkel rendelkezünk. Az utóbbi években teljesen felújítottuk az udvarunk felszerelését- fajtáékok, mászóakák, billenő hinta, homokozó, babaház került elhelyezésre, és nagyon sok szép könyv került a könyvespolcokra. Az óvoda bútorzatát szinte teljesen lecseréltük.

Az óvodai élet megszervezése:

- **Beszoktatás**

Óvodánkban a beszoktatás tágan értelmezett, fokozatosan ismerkednek a szülők és a gyermekek az intézményi élettel. A szülőkkel egyeztetve, az ő kérésüket, igényüket figyelembe véve, tehát lehetőség van az anyás beszoktatásra.

A beszoktatás ideje nincs meghatározva, gyermekeként változó az időtartam, amíg megszokja az óvodát. Cél a fokozatosság, ami biztonságot ad a szülőknek és a gyermekeknek egyaránt. Az első napokban csak rövid időt tölt az óvodában a gyermek a szülővel együtt, majd fokozatosan egyre hosszabbodik az itt töltött idő, és megpróbálkozunk azzal, hogy egy időre itt hagyja őt egyedül a szülő.

Az otthoni kedves játékot, macit, babát stb. ilyenkor behozhatja a gyermek, hogy könnyebb legyen az elválás.

Vannak olyan gyermekek, akik már másnap egyedül itt szeretnének maradni, mi ezt is lehetővé tesszük, de az anyukával telefonon kapcsolatot tartunk.

Itt alvásra csak akkor kerülhet sor, ha a gyermek már teljesen elfogadta az óvónőket, megszokta az óvodát.

A gyermekeket mindig előkészítjük az új gyermek fogadására és a szülőknek is lehetőséget biztosítunk arra, hogy már jóval a beszoktatás előtt bejöhessenek játszani, ismerkedni az óvodával.

- **Hagyományaink:**

Arra törekszünk, hogy az ünnepnapok emelkedjenek ki az óvoda mindennapjaiból, úgy külsőségeiben, mint tartalmában. Az óvodánkban ünnepelhető jeles napok - ünnepek az alábbiak:

- A gyermekek életéhez kapcsolódó ünnepek:

A gyermekek név- és születésnapjának megünneplése

- Óvodai ünnepeink:

Anyák- napi köszöntés

Gyermeknapjuniális

Évzáró- ballagás

- Népszokásokhoz kapcsolódó ünnepeink:

Szüreti felvonulás - oberacka

Mikulás-váró- Prisiel stary Mikulás

Advent időszaka

Karácsony a szülőkkel- vianoce s rodicom

Ovi-farsang / nyilvános/-fasiangy-Maskarny ples-karneval

Húsvét-Velká noc

Pünkösöd

- Megemlékezéseink:

- Állatok világnapja / okt.4/

- Március 15.

- Virágok, fák napja /május10 /

- A faluban élő idős emberek köszöntése / december hó/

A néphagyományörzés ajánlott tartalmai:

Minden jeles napot egy hosszabb előkészület vezet be, amelyhez az óvónő folyamatosan biztosítson változatos tevékenységet. A hagyományápolás tartalmát, minden esetben a helyi tradícióknak megfelelően variáljuk és a szlovák néphagyományokat is beépítjük a megemlékezéseinkbe.

A hagyományok ápolása közben történő együttjátszás, együttműködés, tervezgetés, izgalmassá teszi a várakozás időszakát. Az óvónők és a szülők vállaljanak minél több szerepet, hogy a gyermekeknek igazi élményt jelentsenek ezek a napok.

- **Nevelés időkeretei**

A napirend és a hetirend az a szervezeti keretünk, amely segítségével biztosítjuk a nyugodt, kiszámítható óvodai környezet megteremtését. A napirend teszi lehetővé a gyermekek ideális fejlődéséhez szükséges mozgásos tevékenységek és a pihenés váltakozó biztosítását, a szokásrendszer kialakítását, a gyermeki tevékenységek szabad kibontakoztatását. A napirenden belül, legtöbb időt a játéktevékenység biztosítására fordítunk. A játéktevékenység egész napos folyamatába illeszkedik be a szabad levegőn való tartózkodás, és a gyermekek gondozásával kapcsolatos teendők. A szabad levegőn való tartózkodás természetes része a gyermekek napi életének.

A napirenden belül rugalmasan kezeljük az egyes tevékenységek időigényét, szükség szerint módosíthatók, pl. váratlan események hatására, vagy a gyermekek ötleteinek megvalósítása miatt stb.

Napirendünk rugalmas és alkalmazkodik az óvodás korú gyermekek élettani szükségleteihez

- **HETIRENDÜNK** a szokásrendszer segítségével lehetőséget nyújt a gyermekek napi életének megszervezéséhez. A hetirend a beszoktatás ideje alatt lazább, rugalmasabb, alkalmazkodóbb. Később a pontos betartás kerül előtérbe.
- **Az iskolai életre való felkészítés** feladata fontossá teszi a gyermek folyamatos megfigyelését, élményeinek meghallgatását. A tervezés során építünk az óvodapedagógus és a gyermek aktív egymásra hatására. Tehát az óvodapedagógus által elképzelt fejlesztést ki kell egészítenie a gyermektől származó-, meglévő ismereteknek, tapasztalatoknak.

Tervezésnél a már meglévő ismeretanyagot vesszük számításba. Nem az ismeretanyag mindenáron való növelése a célunk, hanem hogy több nézőpontból, sokoldalú megközelítéssel, hogyan tudjuk leghatékonyabban fejleszteni a gyermeket.

A nevelés – tanulás komplex egységet alkot, tervezésnél ezt tartjuk szem előtt. A komplex foglalkozások rendszere beépül a nevelési folyamat egészébe, ezért nincs előre meghatározott időpontjuk a nap folyamán.

A KÉTNYELVŰ ÓVODAI NEVELÉS IRÁNYELVEI:

A szlovák óvodai nevelés a magyar nevelési-oktatási rendszer szerves része, amely az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjával összhangban valósítja meg sajátos célkitűzéseit és feladatait.

A szlovák lét megőrzésére való törekvésünk vezéreszménye a nyelv megőrzése, legerősebb mozgatója pedig a szokásoknak, hagyományoknak, a népi kultúrának továbbörökítésére való törekvés.

Kisgyermekkorban a kétnyelvűség könnyen kialakul, szinte játszva jön létre, de biztosítani kell az állandó gyakorlási lehetőséget játékos módszerekkel.

Fontos, hogy az óvónő beszédével érzelmileg is hatni tudjon a kisgyermekre, mert elsősorban érzelmi alapokon megvalósuló utánzás útján tanulja meg a nyelvet a kisgyermek.

A kétnyelvű óvodai nevelést 2007 szeptemberétől kezdtük óvodánkban. Első nevelési évben a cél a nyelv hangzásának, másságának megismertetése, megszerettetése 2-3 mondóka, 2-3 dalocska megtanulása szlovák nyelven. A későbbiekben fokozatosan bővíthet a gyermekek nyelvi ismerete és 3-4 év elteltével elérhető az a követelményszint, amelyet egyes foglalkozási területek után megneveztem, felsoroltam.

A nevelési program végrehajtásához szükséges, a nevelőmunkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke:

- 1. 6 db műanyag gyermek ágy**
- 2. 1 db mérleg hinta az udvarra**
- 3. Vizuális eszközök**
- 4. Logikai-,fejlesztő- és társas játékok**
- 5. Falipolc a Tv, DVD, és videó lejátszó elhelyezésére / ismeretterjesztő és természeti filmek megtekintéséhez/**